

MIREN KRAS – ZELENA SHEMA SLOVENSKEGA TURIZMA

POROČILO O »ZELENIH« KAZALNIKIH TURISTIČNE DESTINACIJE

Občina Miren-Kostanjevica (v nadaljevanju OMK) se je v letu 2018 vključila v **Zelena shema slovenskega turizma** (ZSST), z namenom, da s pomočjo mednarodno priznanega orodja za razvoj zelenih destinacij vzpostavi **trajnostni model turizma**, ki bo valoriziral potenciale (naravne, družbene, kulturne) in jih povezal v edinstveno ponudbo nove turistične destinacije MIREN KRAS.

V okviru postopka certifikacije za pridobitev znaka SLOVENIA GREEN DESTINATION, ki je sestavni del Zelene sheme, smo zbrali podatke o obstoječem stanju in odgovorili na 114 vprašanj – STANDARD, ter izpolnili 67 INDIKATORJEV (kazalnikov) v t.i. Indicator report poročilu. V slednjem je destinacija izpostavila ključne značilnosti, ki so v nadaljevanju kratko povzete. V naslednjem obdobju bomo vzpostavili sistem merjenja kazalnikov s ciljem, da stanje spremljamo in preko sprejemanja ustreznih ukrepov dolgoročno načrtno ohranjamo oziroma izboljšujemo.

Miren Kras je že danes ena izmed najbolj zelenih destinacij v Sloveniji. Povezuje dve povsem raznoliki naravni pokrajini, **rodovitno Vipavsko dolino** z reko Vipavo, ki med velikimi okljuki napaja rodovitna zelena polja **in kamniti Kras**, ki pod površjem skriva čudoviti **svet jam in podzemnih voda**. **»Vrt Goriške«** polni mize z dobrotami preko celega leta, v maju z zdravilnimi **šparglji**, ki imajo tudi svoj praznik. Na kraški burji pod milo mediteransko klimo posebej dobro uspevata **pršut in teran**. Pokrajini, ki sta jima lastna **mir in spokojnost**, bogata kulturna in zgodovinska **zapuščina** s poudarkom na tradicionalnih **obrteh, čevljarstvu, kamnoseštvu, opekarstvu in bičarstvu** ter izjemna **biodiverziteta** (90% teritorija je pod Naturo 2000) sta pravi naravni amfiteater za **celoletno aktivno počitnikovanje**. Med najbolj priljubljenimi športi **so pohodništvo, kolesarjenje, konjeništvu, ter vodne aktivnosti, supanje, kajak, ribolov**. Radi nas obišejo **jamarji in lovci**. Po destinaciji vodi več kot 80km pohodniških poti, ki so urejene in primerno označene. Pri večjih znamenitostih ob poteh (jame, vojaška pokopališča,..) so postavljene tudi opisne table. Večina pohodniških poti je del **Poti miru**. Pohodniške poti so primerne tako za bolj vešče pohodnike kot za rekreativno pohodništvo. Trase so različno dolge, od 5 do 30 km. Nekatere poti vodijo tudi preko državnih meja in nas tako povezujejo s sosednjo Italijo. Poti povezujejo čudovite razgledne točke med katerimi sta najbolj priljubljeni Cerje in Trstelj. V ponudbi imamo vodenja po poteh (Pot miru), organiziranih je tudi veliko

tradicionalnih letnih pohodov, običajno z vodenjem lokalnih vodnikov in dodano ponudbo lokalnih kulinaričnih dobrot.

Aktivno počitnikovanje je tudi eden izmed glavnih stebrov turistične ponudbe destinacije Miren Kras, na ta način usmerjamo obiskovalce in tudi domačine na označene pohodniške poti in na obisk znamenitosti.

Večina destinacije je za kolesarje prijazna, posebej poti ob Vipavi, zanimive tako po zahtevnosti kot po lepoti pokrajine so tudi poti po razgibanem Krasu. Kolesarji lahko izberejo lažje, bolj položne ali pa bolj zahtevne poti, ki vodijo iz dolinskega dela destinacije (Miren) na višji del (Kras). Veliko je tudi tras za "gorsko kolesarjenje" (gozdne urejene poti), med njimi jih del poteka tudi po Poteh miru.

Letno v sodelovanju z društvi organiziramo 2 mednarodna kolesarska dogodka: Kras Kros Mtb Granfondo ter Kras Kros MTB Maraton, ki iz leta v leto privabita večje število tekmovalcev iz številnih držav. Kolesarji prihajajo običajno z družinami, kar je za nadaljnji razvoj produkta in turizma v destinaciji izjemnega pomena.

Največja znamenitost destinacije, **Pomnik miru**, je hkrati vstopna točka v popotovanje med nepozabnimi doživetji, ki jim barve in okus dodajajo tradicionalne kulinarične specialitete: **jedi iz divjih špargljev in domačih belušev, jota, frtalja, pršut, teran in sladki štruklji**.

Miren Kras je destinacija s 4950 prebivalci, katere obseg je 64km², njena najvišja točka pa je Trstelj, ki meri 643 m. Destinacija je izrazito zelena. Večji del območja destinacije je zaščiten (**več kot 92 % območja občine pokriva Natura 2000**). Za najbolj obremenjene in najbolj izpostavljene točke načrtujemo posebne ukrepe za preprečevanje negativnih vplivov turizma na naravo. Med najbolj občutljiva področja sodijo **gozdovi, jame, reka Vipava ter pohodniške in kolesarske poti**. Občina ima sklenjene **pogodbe o vzdrževanju** pohodniških poti z lokalnimi društvi, ki redno spremljajo stanje na terenu, poročajo in predlagajo ustrezne ukrepe. To velja tudi za **lokalno jamarsko društvo in štiri lovske družine**, ki delujejo na območju občine.

Destinacija ima **12 nastanitvenih objektov, trenutno 200 ležišč in 21 ponudnikov gostinskih storitev** (gostilne, turistične kmetije, osmice). Prvi ponudnik je pravkar zaključil postopek za pridobitev okoljskega znaka Green Key in je v postopku pridobitve znaka Slovenia Green Accommodation. V letu 2017 smo zabeležili 2.429 nočitev in 11.600 obiskovalcev največje znamenitosti- Pomnika miru na Cerju. V letu 2018 beležimo kar 237 % rast nočitev v primerjavi s preteklim letom- od JAN- OKT

skupaj že 5.753. V letu 2018 je za obisk Pomnika miru na Cerju uvedena vstopnina in obisk beležimo izključno preko izvedenih ogledov muzejskih zbirk- številke ostajajo v enakih okvirjih kot predhodno leto. Destinacija ima zaradi izjemno **ugodne klime**, geostrateške lokacije, bližine morja (20 km) in raznolike ponudbe odlične pogoje za razvoj **celoletnega turizma**, kar se že danes kaže v ugodni razpršenosti nočitev. Upad nočitev beležimo le v zimskih mesecih, od NOV do FEB. 80% nočitev se sicer razprši na obdobje MAR-OKT.

V destinaciji Miren Kras deluje kar 8 turističnih in 16 kulturnih društev, ki skrbijo za negovanje tradicije in s katerimi sooblikujemo številne dogodke. Med največjimi je **Praznik špargljev**, ki se odvija v mesecu maju in ga v treh dneh obiše preko 10.000 obiskovalcev. Pomnik miru na Cerju se razvija kot **poročna in kongresna destinacija**, kar je pomembna dopolnitev ponudbe posebej v manj obiskanih mesecih leta.

V letu 2018 je destinacija dobila posebno **trgovinico s spominki- Cerjanko**, v kateri ima prodajni in razstavni prostor kar 28 domačih ponudnikov, ustvarjalcev, obrtnikov in kmetov. Trgovinica se ponša s 1.500 različnimi izdelki, ki v veliki meri ohranjajo tradicijo domače obrti, kamnoseštva, bičarstva, opekarstva iz katerega se razvija keramičarstvo, za obiskovalce je izjemno zanimiva tudi ponudba zeliščarskih in drugih domačih pridelkov, meda, vina, oljčnega olja. V **anketi obiskovalcev**, v kateri smo zabeležili visoko stopnjo zadovoljstva s trenutno pestrostjo in kakovostjo ponudbe destinacije Miren Kras (kar 86% domačih gostov je s ponudbo zelo zadovoljnih, 13% zadovoljnih med tujimi je 82% zelo zadovoljnih, 15% zadovoljnih), je največ pohval prejela prav Cerjanka.

Obiskovalci imajo pri nas tudi veliko priložnosti za opazovanje živalstva in rastlinstva saj destinacijo odlikuje izjemna **biodiverzitet**a, tu prevladujejo gozdovi in zelenje, večinoma v območju **NATURA 2000**.

V destinaciji, ki je podeželska in zelo zelena je praktično edini onesnaževalec zraka promet, zaradi bližine mest Gorica in Nova Gorica. Zrak je izredno čist. Edini omembe vreden hrup je povezan s prometom, a destinacija kot celota nima veliko prometnic. Miren Kras se promovira s pomembno vrednoto **"mir" in spokojnost**, ki jo podpirata tako ime kot največja znamenitost Pomnik miru, ki leži v Parku miru na Cerju.

V destinaciji se nahaja **58 zgodovinskih zaščiteneh stavb** – registriranih v registru kulturne dediščine SITULA, od tega kar 28 pomembnih zaščiteneh stavb. Tu so vštete cerkve, vile, domačije, pa še 30 spomeniških stavb in objektov - kapel, spomenikov, vojaških pokopališč. Destinacija ima v SITULI **4 zaščitena naselja**, kjer se ohranja tradicionalna arhitektura in kjer so s prostorskimi akti omejeni

posegi v prostor. Hkrati je registriranih **13 drugih objektov in naprav**, ki pomembno zaznamujejo tradicionalno kulturno dediščino - obzidani kali, vodnjaki, vodni zbiralniki. Poleg uradno zaščitene enote kulturne dediščine, je v destinaciji tudi na stotine ohranjenih zasebnih elementov tradicionalne arhitekture, ki dajejo temu prostoru poseben čar in ga močno zaznamujejo: mogočni kamniti portali, obzidana dvorišča - borjači, ganki - tipični balkoni, znamenita izrezljana lesena dvoriščna vrata - portoni, kamniti stebri in pravkar v **UNESCO seznam kulturne dediščine človeštva registriran KRAŠKI SUHI ZID**, kar vse zaznamuje vaško tradicionalno arhitekturo in daje prostoru edinstvenost. Med pomembne elemente ohranjanja zapuščine sodi tudi tradicionalno **Ciljanje pirhov**- običaj je vpisan v seznam Žive kulturne dediščine Slovenije.

Destinacija ima kar **6 manjših muzejev oz. galerij** – zasebnih oz. javnih in sicer: Čevljarški muzej, muzej Opajske tradicije, Pomnik miru, muzej Spomni se name, galerija Oskar Kogoj in galerija Negovan Nemeč.

Destinacija je **lahko dostopna**. Železniška povezava je v NG in Gorici, avtobusne povezave so ugodne - bližina večji mest in lokalne povezave, 4km od avtocestne povezave na SI strani in 2 km na IT strani in 25 km do letališča Ronchi, v radiusu 120 km 3 večja letališča (Benetke, Ljubljana, Reka), križarke - TS 30 km, Koper pa 50 km.

Miren Kras v sodelovanju z Občino Miren- Kostanjevica spodbuja okolju prijazna, brezogljiva popotovanja znotraj in med sosednjimi destinacijami. Občina je bila pobudnica akcije »**Skupaj za zeleno prihodnost**«, v okviru katere je kar 5 Primorskih občin, s ciljem osveščanja in spodbujanja občanov k postopnemu prehajanju na nove, okolju prijazne vire energije, nabavilo **e- avtomobile** ter jih opremilo s skupnim sloganom in znakom SLOVENIA GREEN. V občini sta na razpolago 2 e-polnilnici in ena izposojevalnica **e-koles**- izposoja se izvaja v sodelovanju z zasebnikom – Gostiščem Kogoj v Biljah, ki je pravkar pridobil okoljski znak **Green Kay**.

Destinacija je izredno **varna**. Prav tako nikoli doslej ni bilo zaznanih primerov nezakonitega lova ali prodaje zaščitene živali.

Zavedamo se zelenega kapitala, ki ga občina premore in to dragoceno dediščino želimo preko trajnostno naravnega razvoja na vseh področjih, vključno s turizmom in s tem upoštevanjem smernic Zelene sheme ohraniti za bodoče rodove.